

prizemlje

volfgang hilbig

VOLFGANG HILBIG, rođen 1941. u Mozelvici, danas živi kao slobodan umetnik u Lajpcigu i Nirnbergu. Piše poeziju i prozu. Dobitnik je brojnih nagrada: 1983. dobio je nagradu »Braća Grim«, 1985. nagradu berlinske akademije umetnosti, a 1987. za priču »Weiber« (Žene) dodeljena mu je »Kranichsteiner Literaturpreis«.

STARO NEPRIJATELJSTVO

Najpre sam naučio da odbacim svoje uši; prvo levo, onda desno; dok su svud oko mene padale bombe, kuće gorele a dim od eksplozije kuljao uvis, motori su brujali na crnom, usijanom nebu, izazivajući teskobu.

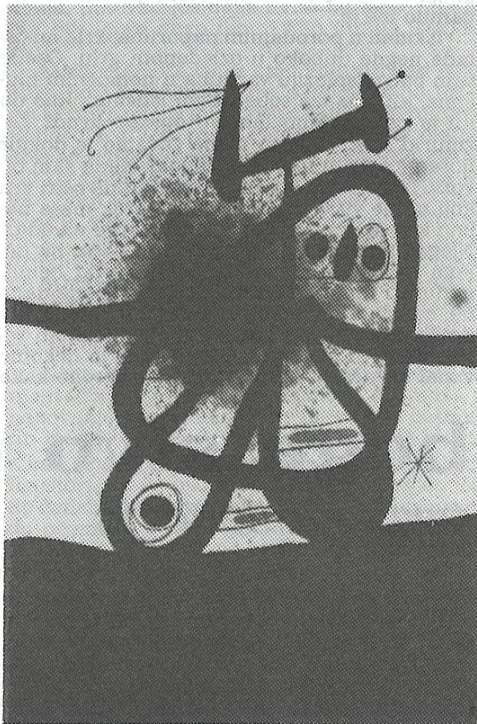
Pričalo se da postoji neki bog koji me sluša načuljenih ušiju. Nisam ga primećivao.

Zbog buke, najpre sam počeo da mrzim svoje uši. . . otkako sam ih isključio iz svog telesnog ustrojstva, stalno mi se svete mirisom otrovnih ljuski od jajeta na kojima nema pukotina, pa tako one svoju buku čuvaju u sebi. Ustvari, moje uši su opsednute željom da čuju glas iz mojih usta: grče se od pohlepe, ali svoju želju ne otkrivaju.

Druga žrtva moje mržnje su moja usta; takode napuštena, zatrpána u svom sebičnom besu. . . odista, moja su usta vrtlog mržnje, on zahvata i moje uho koje odašilje agresivne signale apatije. — Ove otvrdle uši, zlobne od gluvoće, iskonski su oblik ružnoće; u spirali eksplozije, modelu apstrakcije, one su izdanak haosa.

Njihov međusobni odnos (koji jedva da se može tako nazvati) je nepravilno zujanje uključene mašine, postrojenja odgovornosti koje mogu da prihvate i ponovo da odbace.

Uho — načuljeno, malo izvijenno, opušteno i uzvinuto — još uvek je od usta odeljeno ogromnim nebeskim svodom koji se s vremena na vreme pretvara u crvenocrni ključali pakao. Bog za koga su govorili da sluša načuljenih ušiju izgleda ima samo usta koja ne govore. Sa mnom je bilo drugačije, a ipak sam potpuno lišen i jednog i drugog. Odbacio sam ih, i

zato je na mene bačena kletva da uvek imam na umu ovo: to što mi je još za petama, to je ropac njihovog starog neprijateljstva.

PRIZEMLJE

Poda mnom tamo — koliko već godina krećem u vrtoglave visine iznad nepoznatog tla, oprezno ga isprobavajući, a ipak siguran u svoje dodire, koliko li već govorim sebi o pukotanju krljušti; naizgled izgubljene reči kaplju kroz pukotine. Zbog mene, zbog njih, nešto nejasno se zbiva u pomrčini. Reči, koje će mi odsad manjkati. . . uskoro više neću moći da sklapam ove jednostavne rečenice koje moj hod mesečara čine sigurnim, misli će mi biti krnje, jednog dana se više neću toliko plašiti vrleti, nego ću, nepodložan opsesivnim sumnjama, kročiti u prazninu koja zjapi, a koju sam dosad umeo da izbegnem. Već nadolaze misli o zapretnoj energiji za koje smo svi mi nekad znali, a koje smo zaboravili, zaboravili istinitost koju nose u sebi. . . i već mi se čini da sam ih čuo kako se miču tu negde u pomrčini.

I dalje govorim, kao da sam bespomoćan, komadam reči bez prestanka i gubim ih, gotovo da sam nestao, san mi je sve dublji. Perut pada s moje suve kože u tvar istine koja čeka da je uobliče. Poda mnom, u haosu na poljani sveta, kopno koje se miče, ponovo nastaje; jedna važna osoba biće tamo dole dobrodošla. Osoba koja gubi dah, koja će mi odgore izgledati mala, koju ću, sve češće zaustavljati i nehaljno je saslušavati, jer ko zna neću li iz misli izgubiti njen ritam. . . kad zaustavim vazduh, da bih bez daha osluškiavao dubinu.

prvi herkulov podvig

jirgen k. hultenrajh

UŽE

Pariz, 14. april 1794. Denisa Žakiloa, koji je upravo saznao da je osuđen na smrt zbog veleizdaje, iz Bastilje vode na gubilište. Ruke i noge su mu vezane. Sedi na taljigama koje idu sporo, uz mnogo zastajkivanja. Stražari kojima se broja ne zna sklanjaju u stranu rulju koja urla na ulici. Mišljenja o smrtnoj kazni su podeljena. Na vlasti je još uvek Robespjer. Žakilo je veoma oprezan. Računa da će njegovi prijatelji rojalisti pokušati da ga oslobode. I zaista, s krova jedne kuće iznenada u kola pada uže pričvršćeno za kamen. Žakilo se prisebno baca na njega i snažno ga zagriže. Za tren oka se diže uvis, iznad svih glava, i udara o zid kuće na kojoj stoji pet ljudi koji ga vuku naviše. Rulja besni. Žakilo se zubima drži za uže. To je pitanje života ili smrti. Malo pre krova, on više ne može da izdrži i vikne: »Vucite brže!»

PRVI HERKULOV PODVIG

Na ulici u Delfima sretne Herkul jednog psa. Nije važno koje rase, samo zamislite da je ogroman. Pas besno zalaje na njega. Herkul mu odlučno uzvrća lavežom. Obojica dugo laju. Na kraju pas ode. Mora da piški, a osim toga ima zakazan sastanak. Herkul pretećim glasom viče za njim: »Gubi se, bedna džukelo! Da te više nisam video!«. Pas potrči brže. Valjda neće zakasnuti. Za uspomenu i dugo sećanje na ovaj podvig, Herkul sebi kupi jednu šik kožnu jaknu. Možeš misliti.

VALENŠTAJN

Valenštajn ima konja. Konj mu se zove Gustav, iako je kobila. Valenštajn je zagonetan. Ni-

kad ne govori ono što misli, niti misli šta će reći. Njegovi ljudi rade šta im je volja. Svi hoće da ostanu kod njega. On je tako divan prema svom Gustavu. Naročito kad preskače ograde. Juče je pao s konja i slomio levu nogu, ali se pretvarao da se udario u potiljak, pa je pustio da mu konjušar previje glavu zavojem koji nikako nije hteo da stoji na njegovom nemirnom čelu. Onda je odšepesao u zagrljaj svoje žene, koju niko ne podnosi zato što, kako se priča, svog muža vrti oko malog prsta. Istini za volju, to je samo trač iz usta Gustava Adolfa. To je on sigurno čuo od svoje žene, a ona od samog Valenštajna, koji ne krije da je u nju zaljubljen. O tome se govorka. Samo Gustav Adolf o tome nema pojma. Baš u ovom trenutku jednim od svoja jedina dva prsta prelazi preko geografske karte i zaustavlja se kod mesta LICEN. Biće to baš ovde, kaže on i prezrivo otpljune.

U KLUBU

Tišina. Članovi udruženja »Zgubidan« sanjivi leže na jastucima. Poneki hrču, što drugima ne smeta. Predvečerje. U kaminu gori vatra. Svetiljke su ugašene. Sastanci se održavaju dvaput mesečno. Udruženje postoji već petnaest godina. Novi članovi se ne primaju, premda ima kandidata. Jedan poslužitelj diskretno i bešumno raznosi alkoholna pića. Čutanje je obavezno. Ko se tog propisa ne pridržava, biće kažnjen. Način kažnjavanja još nije utvrđen. Već petnaest godina niko ne progovara. Sve se dešava bez reči. Iskašljavanje je dozvoljeno. Još uvek niko ne slutu da gospodin u tamnozelenom odelu dobija napad govornosti. Članovi udruženja »Zgubidan«, gospoda u poodmaklim godinama, dremuckaju sa svo-

jim neuzdrmanim principima pred sobom. Poslužitelj raznosi alkoholna pića. Niko ne slutu da je ovo poslednje veče, da od sutra više ne postoje ni udruženja ni klub. Gospodin u tamnozelenom odelu s dosadom gleda okolo. Principi našeg zgubidanskog udruženja se doista ne mogu uzdrmati, misli on.

S nemačkog: Vladislava Gordić

JIRGEN K. HULTENRAJH rođen je 1948. u Istočnoj Nemačkoj. Odnedavno živi u zapadnom Berlinu. Objavio je zbirku poezije *Langsam rückwärts ist eine kräftige Gangart* (Polako hodati unazad je sjajno, 1985). Piše i kratke priče.